

Jan Pelikán (Praga):

Dr. T. G. Masaryk i sokolski program

Kao dječak od deset godina proživljava Tomaš Masaryk u svojoj slovačkoj postojbini «proleće naroda», onu divljenja dostojnu manifestaciju narodne snage i rezultat dugog trudnog rada buditeljskog.

Kad mu je bilo dvanaest godina osnivaju u Pragu nekolicina patriota «Sokola».

Godinu dana po izlasku Tyršove: «Naše zadaće, smjera i cilja» maturira Masaryk kad u nas Sokolstvo najgore opada, ženi se u Americi i počinje svoju učiteljsku karijeru u Beču. Kad uskrslo Sokolstvo priređuje svoj prvi slet u Pragu, dolazi i dr. T. G. Masaryk u Prag kao universitetski profesor a po smrti Tyršovoj započinje svoju borbu oko rukopisa.

Članek, ki ga prinašamo v prevodu br. Uroša Čovića (Sarajevo), je izšel v brošuri «Sbirka sokolskych přednášek č. 12» v izdaji ČOS. Delo je br. Pelikán posvetil br. dr. Františku Kadeřavku, profesorju češke tehniške šole v Pragi.

Op. ured.

Kad Sokolstvo izdaje prvi put razmatranja i besjede Tyršove i kad poznatom svetovaclavskom resolucijom nastoji da populariše tjelesnu vježbu, da ojača unutrašnju disciplinu i podigne moral i odgoj članstva — izlazi Masarykova «Česká otázka» (češko pitanje).

Kad se u inostranstvu za vrijeme svjetskog rata provodi u djelo sokolska misao, oni koji ju provode zovu Masaryka «taticom».

A kad se Sokolstvo celo bez ograde stavlja potpuno u službu oslobođenog naroda, Masaryk je vođa, predstavnik i glava cijele države.

To je najkraći spoljašnji okvir događaja, potreban da bi mogli sravniti razvoj stvari i da utvrdimo, da je Masaryk, budući s duhovne strane isto toliko star kao Sokolstvo, živio i razvijao se pod uticajem istih okolnosti i istih idejnih struja svjetskih. Razumljivo je da Sokolstvo kao narodni pokret, kao skup osoba raznog obrazovanja nije moglo u svom razvoju otići tako daleko, kao čovjek tako jedinstveno obrazovan, talentiran i koji se u svakom pogledu neobično ističe iznad svoje dobe kakav je upravo bio — dr. T. G. Masaryk. Taj sin spahijskog kočijaša, rođen u Hodoninu 7. marta 1850, kovački šegrt, učitelj u Čejkovicama, koji je maturirao u Beču u 22. svojoj godini, u 26. je već doktor filozofije, dugo se probija kroz život neobično teško. Pored svega toga nikad nije išao putem, koji vodi sigurnoj egzistenciji i lagodnom životu nego u svim smjerovima nastoji da ide svojim putem, makar i sam a ako nije drugačije moguće i protiv svih. Bio to napis «O samoubijstvu» kojim se habilitira kao privatni docent na bečkom univerzitetu, ili predavanje o temi: «Račun vjerojatnosti i Humova skepsa», čim počinje svoja predavanja na češkoj univerzi u Pragu — uvijek je to nov put, novi poticaj, nova misao, djelo svoje vrste. Pa i dalja njegova nastojanja. Na njegov poticaj počela je u februaru 1886. i potrajala nekoliko godina borba oko istinitosti «kralovedvorskog» rukopisa do konačne pobjede protivnika rukopisa i Masaryk sam je u njoj učestvovao najaktivnije, tako da je veliki dio ličnog bijesa i mržnje, — koja je nikla iz te borbe — pogodio njega i to i s materijalne strane. Radi te borbe ga 13 godina nisu htjeli izabrati za redovnog profesora i ako mu je to obećano za tri godine. Svršetkom osamdesetih godina stupa Masaryk aktivno u politički život a devedesete godine donose češkom narodu od Masaryka filozofski argumentovan program. To su studije o duhu naroda o zadaći njegovoj i sredstvima, kako da se ona izvede, koje su sadržane u knjigama: «Češko pitanje», «Naša sadanja kriza», «Jan Hus», «Karel Havlíček», «Socijalno pitanje». U njima se podrobno izlaže filozofija malog naroda, s naučnim dokaznim materijalom u istom smislu, kako je o njoj pisao i govorio dr. M. Tyrš.

Tim knjigama i duhom kojima one dišu postavio se dr. T. G. Masaryk na čelo naroda.

Baš u to vrijeme pada ubistvo u Polni i Masaryk neustrašivo istupa protiv praznovjerja, bez obzira o kome se tu radi, njemu se radi o čovjeku, njemu je stalo ne do popularnosti i da se do padne, nego o istini i pravедnosti, pa makar protiv njega istupila i razjarena ulica. 1900. godine osniva Masaryk svoju političku

stranku tako zvanu «Češku narodnu stranku» stranku realističku. Rad u stranci ga za neko vrijeme potpuno apsorpira i on ne izdaje nikakvo veliko djelo. Ali zato pobuđuje veliku senzaciju njegov proces s katihetima g. 1906., kad ga 308 katiheta tuži za uvredu časti jer je rekao: «Kakav bi to bio Bog, koji bi trebao zaštitu policije i konfidentstvo katiheta.» Bio je oslobođen ali je optužen za uvredu religije. Tu je čitava skoro svjetska javnost stala na njegovu stranu i on pobeđuje po drugi put. Zatim dolazi Wahrmundova afera, gdje se zauzeo za profesora crkvenog prava, koga su odstranili zato što je izjavio da se nazoni pape Pija X. ne mogu sravniti s naučnim nazorima. Zatim dolazi zagrebački proces 1909. u kome se Masaryk također potpuno angažuje. U oba slučaja mu uspijeva da pomogne da pobijedi istina. G. 1910. napada austrijske ministre prilikom aneksije Bosne i Hercegovine i potpuno onemogućuje Aehrenthala. Pred sam rat izdaje na koncu svoje veliko filozofsko djelo Rusija i Evropa u kome kritikuje ruski carizam. Dolazi rat i borba za oslobođenje naroda u kojoj Masaryk vrši odgovornu ulogu političkog i diplomatskog vode i prestavnika.

Za vrijeme rata Masaryk postaje i za tudinu tipičnim predstavnikom češtva — to je religioznim čovjekom koji se bori za pravi istinski moral i slobodu svoga naroda, za slobodu savjesti.

Životno djelo njegovo — kako smo ga ovde u grubim crtama oertali — tako mnogoobrazno i bogato različitim sredstvima, je ipak djelo jedinstveno, celovito, koje izvirući iz dubokog religioznog i filozofskog osvjedočenja hoće da postigne što je moguće veću ljudskost u životu naroda i pojedinaca, podizanjem nivoa obrazovanosti, očišćenjem i ojačanjem života, političkim oslobođenjem i konačno sistematskom obranom slabih.

Prema tome djelo Masarykovo ne samo da je vrlo slično sokolskom nego izgleda upravo istovjetno s njim.

Kakav je dakle razlog da među Sokolstvom i Masarykom nema toplije, savršenije duhovne veze, osim što je formalno član sokolske organizacije. Kako se to dogodilo da se duh tako jak i koji u principima radi shodno sokolskom programu, nije plasirao u našoj organizaciji i nije ostavio pečat svoga uticaja na naš razvoj. Uzroke tome treba tražiti po svoj prilici vrlo duboko.

Sokolski program i ako je nikao zajedno s organizacijom bio je skoro nepoznat sve do 1871. godine kad je počeo izlaziti «Sokol» i javnost u Sokolu ne vidi ništa drugo do patriotsko gimnastičko društvo, a patriotizam toga vremena sastojao se u glavnom istupima, svečanostima, govorima, dakle u glavnom spoljašnje. Duboki moralni osnov i misija nisu shvaćeni ni u redovima samog članstva. I sam Tyrš je pod konac svoga života nailazio na prosto nerazumijevanje. Starije i mlade pokoljenje nastavlja u javnom životu ono čemu se naučilo šesdesetih godina kad je sve, što je češko bilo lijepo, novo, mlado, slobodno.

Nema sumnje da se Masaryk upoznava sa Sokolstvom tek po svom dolasku u Prag 1882, jer je prije bio zauzet svojim stručnim spremanjem i teškim brigama za ekzistenciju. Masaryk poznaje Sokolstvo kad je Tyrš već bio prestao da daje cijeloj organizaciji pečat

svoga duha, poznaje dakle Sokolstvo samo kao gimnastičku organizaciju sa ondašnjim vulgarnim patriotizmom spoljašnje forme i bučnosti, za kojom se u mnogih skrivala malogradanska sebičnost. Zato je Masarykov odnošaj prema Sokolstvu u glavnom hladan. Nije bilo rada ni funkcionera, koji bi članstvo upoznavali sa idejnom osnovom Sokolstva i sokolski život se tada podržavao samo popularnošću od prije i onim nekim nejasnim naslućivanjem velikog njegova značenja.

Dolazi zatim devedesetih godina borba Masarykova protiv poznatih rukopisa. Ta borba nije mogla približiti Sokolstvo Masaryku ni Masaryka Sokolstvu.

U tadanjem Sokolstvu vlada još uvijek duh površnog patriotizma. Ostatak prijašnjih vremena. Zatim je tu neka vrsta konzervativizma, koji se uvijek javlja u masama i kad idu i za najradikalnijim gestima. Široki slojevi uvijek su malo nazad u napretku za svojim vodama. Kad se dakle u toj borbi protiv rukopisa radi o visokim moralnim vrijednostima, na kojima treba da se temelji narodni program i patriotizam, sitni svijet živi još uvijek u raspoloženju pozorišnih akcija (zbirki i svečanosti za podizanje Narodnog Pozorišta) i osjeća tu borbu protiv rukopisa kao težak napadaj, atentat na svoje osjećanje. Takav svijet činio je tada jezgru a na mnogim mjestima i vodstvo sokolskih društava.

U to doba niče i o m l a d i n a, napredni pokret studentske mladeži česke. To je bio pokret, koji je mnogo značio u smislu antiaustrijskog vaspitanja ali u političkom, praktički političkom smislu bio je i suviše jednostavan a da bi u ono vrijeme mogao izvršiti oslobodjenje naroda. To je bila radikalna struja protivavstrijskog otpora, kojoj je bilo trn u oku svako hladno razmišljanje i odmjeravanje snage i stvarnosti, što je bilo baš karakteristika Masarykova smjera. Nije čudo da je većina voda sokolskih i članstva u koliko je učestvovala u političkom životu prije pristala uz revolucionarni, radikalni omadinski pokret.

Masaryk u to doba valjda i nezna detaljno istinsko djelo Tyršovo i stvara sebi nazor o Sokolstvu po onom što vidi oko sebe.

A šta bi se dogodilo, da je Masaryk upoznao i otkrio u Sokolstvu organizaciju, osnovanu i pripravnu da izvede njegove vlastite ideje, utemeljenu na istoj osnovi, kojoj je tada nedostajalo samo p o z n a n j a svoje vlastite idejne osnove?

Da je bila sličnost, gotovo potpuna sličnost lako se osvjedočiti.

I Tyrš, čiji sokolski program je u punom smislu te riječi narodni program, i Masaryk svjesni su potpuno geografskih i političkih prilika, u koje je češki narod dospio i rešavaju pitanje narodnog opstanka potpuno svjesno kao pitanje malog naroda. Obojica polazeći sa tog stanovišta slažu se doslovce u tom, da za mali narod, ako hoće da živi ostaje samo jedan put — s v e s t r a n a potencirana akcija. Obojica zato konzekventno naglašuju, stalan sitni rad. Obojica se u tom smislu uče od historije narodne, oba priznaju kulminacionom dobom česke historije husitski period a što je najzamimljivije obojica ga jednako shvaćaju. Oba smatraju tu najvažnijim moralni sadržaj husitstva. Šta nije dalo

českom narodu da propadne: «Snaga i muškost, aktivnost i ustrajnost, moralnost i disciplina, ljubav prema domovini, ljubav prema slobodi.» Pri tome su oba i Tyrš i Masaryk daleko od svake dogmatičnosti u moralnom pogledu. Obojica čiste moral od straha pred kaznom ili težnje za nagradom nego traže, da se čini dobro radi njegove vlastite vrijednosti a ne za nagradu privremenu ili vječnu. Taj viši stupanj morala diže i Tyrša i Masaryka nad mnoge savremene religije.

S patriotizmom Sokolstva devedesetih godina nije se mogao složiti Masaryk, jer je za njega kao i za Tyrša patriotizam zapravo obaveza i dužnost raditi. U obojice taj rad mora biti stalan, izdržljiv, sitni rad, mora biti napredan zato jer je život sam neprestana borba za poboljšanje. Taj rad mora biti demokratski to je za sve. Cijela akcija Masarykova je konsekvantna tome nazoru. Kritičnost njegova je poznata. Ona mu je donijela mnogo neprijateljstava i borbi i vidjeli smo, kako se postavila između njega i Sokolstva u izvjesnoj dobi. Tyrš veli: «Vječito kretanje, vječito nezadovoljstvo, koje ima još i tu prednost što mu niko ne može postaviti pravila.» Zato preporučuje sistematsko upoznavanje tuđine, usavršavanje i prilagodavanje tim primjerima iz tuđine. A Masaryk? Uvijek otvara vrata novim strujama i idejama, neprestano uvodi ideje i institucije, koje su se na drugom mjestu pokazale kao dobre tako, da mu to već i zamjeraju. Obojica, i Tyrš i Masaryk, što se toga tiče, teže u krajnjem cilju k čovječnosti, svestranosti, pravosti, dubokosti, lijeposti, to jest ljudskom savršenstvu, ljudskom bratstvu, koga svakako nema bez narodnosti. A kako česki oba shvaćaju to svoje bratstvo.

Masaryk veli: «Ljubav mora biti aktivna. Moramo za bližnjeg nešto učiniti, radi za njega.» Tyrš vidi posljednju konzekvenciju bratstva u tome što je: «drug drugu branič i osvjetnik.» Dakle bratska veza u životu i smrti.

I u Masaryka i u Tyrša humanost i ljubav nije slabost, koja bi sprečavala odupirati se zlu, naprotiv obojica traže borbu protiv zla.

Masaryk veli: «Kad ne bi tako zvani valjani i dobri ljudi bili za pravo lijenčine-, davno već ne bi bilo zlih.» Tyrš je imao na umu 1866. godine da organizuje obranu domovine od neprijatelja. Masaryk je zaista organizovao od 1915. do 1918. godine.

Ljubav prema narodu nije im smetala da vide i nedostatke. Masaryk vrlo često upire prstom i oštro kritikuje sitničarstvo i stavlja za primjer inostranstvo. A Tyrš veli: «Ne u jednoj stvari smo nazad, a prava razumna ljubav prema narodu zapovijeda nam da kažemo da smo u nazatku i stavlja nam u dužnost pre svega da obratimo pažnju, šta se u drugih radilo i šta se radi, i pravi ponos naroda sastoji se u tome da preuzmemo to i da nastojimo da tijekom vremena vratimo svijetu taj zajam.»

Agresivnu, neustupnu i oštru kritiku Masarykovu Tyrš upravo argumentira kad veli: «Ništa nije našem narodnom razvoju tako škodilo kao prisilna blagost kritike narodnog života.»

Slažu se i nazorima na tjelesnu vježbu, jer kao što Tyrš tako i Masaryk veli: «U koliko je to moguće potrebno je sve sile i sposobnosti razvijati harmonično. Ne samo duh nego i tijelo.»

Iz svega ovoga je jasno da je djelo Masarykovo i Tyršovo potpuno slično i ako je niklo potpuno nezavisno i po svoj vjerojatnosti osno-
vano različitim procesom misli.

Kako je dakle bilo moguće mimoći se? Nerazumjeti se. I to ne razumjeti se principijelno; jer baš u tim godinama smatra Masaryk Sokolstvo institucijom čisto njemačkog porijekla. To je bilo moguće zato što se na Sokolstvo gledalo čisto spolja a Tyršovo djelo u to vrijeme nije bilo ni poznato. Možda se iza netolerantnih izjava nekolicine površnih patriota mogao naslućivati onaj šovinistički patriotizam «Deutschland über alles» koji podcenjuje život i rad ostalih naroda, jer to je karakteristika germanstva, a zavist, zloba, zadržnost prema tuđini i neprijateljstvo nije još patriotizam.

U januaru 1894. izlazi prvo izdanje Tyršovih spisa sokolskih pod redakcijom dr. J. Scheinera i tim počinje upoznavanje šire javnosti sa Tyršovim narodnim programom a tim se zbližuje djelo Masarykovo sa Sokolstvom. Lagan napredak ali ipak napredak. Baš pred sam rat zamoljen je profesor Masaryk, da predaje o Tyršovoj filozofiji u školi o Tyršu. Kasno. Rat je to omeo. I tako poslije mnogo godina upoznaje se Masaryk sa idejom sokolskom u inostranstvu, na frontu. A tu je i najljepše mogao upoznati. «Ideali Fügnerovi i Tyršovi su postigli¹ uspjeh.»

Poslije prevrata tek poznaje i Sokolstvo svoga Masaryka. Interes za jaku njegovu ličnost, koja se tako neizbrisivo upisala u istoriju svoga naroda utiskuje mnogim, kojima je bio do tada dalek i tuđ, u ruke njegova djela ili djela o njemu i počinje se tek upoznavanje. Otvaraju se oči — oči prije zaslijepljene — strančarstvom i neshvatanjem i ako još i danas ima nekih, koji nisu shvatili. Drugačije ne može ni biti, jer je Masaryk — kao' nekad Tyrš — mnogo izmakao ispred svoje dobe.

Lagano se upoznaje istovjetnost djela, istovjetnost nazora, istovjetnost materijala, čime su protkana bića dvojice graditelja českok narodnog programa — Tyrša i Masaryka.

To je ona tajanstvena struja što teče u žilama našim kao amanet roda, to je veza davno mrtvih pokoljenja sa onima što imaju da dodu u jedan jedini veliki lanac naroda. Oni, koji se najviše zagnjuru u tu struju, iz kojih najjače zasnijetle osnovne osobine i vrline rase, oni postaju vode naroda.

Tako lagano dolazi do konačnog stupnja. Sokolstvo ide za Masarykom. Ide za njim kao za predstavnikom države, koju je sagradio, spremno da brani svima sredstvima njen opstanak i neprekidan razvoj u duhu Masarykovom.

Sokolstvo ide za Masarykom i duhovno, kao za stvaraocem narodnog programa. To Sokolstvu nije teško, jer kako smo rekli program Tyršov u osnovi se ne razlikuje od Masarykova. Rezolucije VII. kongresa, naročito u idejnom dijelu su gotovo u svemu u saglasnosti s njegovim programom i pri dugim vijećanjima stalno se pozivalo na njegove izjave djela i rad i uvijek su pobjeđivali njegovi

nazori i njegove smjernice: «Svaki svjestan Sokol biće branič, dakle politički i socijalni radnik republike, demokracije» postalo je temelj ne samo izjave o odnošaju Sokolstva prema državi, nego također i temelj idejnog dijela cele rezolucije.

Sokolstvo danas nastoji da ispuni program Masarykov, postavilo je sebi čvrste zakone u njegovu duhu i čini odnosno treba da čini onu «nevidljivu stranku», koja provodi u djelo svugdje plemenite principe ljubavi, bratstva, dobra i ljepote, kakvu je Masaryk želio i tražio u «Českom pitanju» riječima: «Ne očekujem spasa ni od kakve stranke, ali ćemo biti nesavladivi, ako u svim strankama i u svim klasama bude veći broj praviln ljudi, koji misle, koji bez ikakvog nagovaranja i vidljive veze svaki u svom krugu budu radili za isti cilj. Kao što vidljiva crkva živi nevidljivom tako ćemo i mi kao narod živiti bezbrižno, ako veliki broj nas bude vezan onim tihim saglasjem, koji niče iz pravilnog prosuđivanja našeg položaja u svijetu i tačnog preciziranja onog, šta i kako gde treba da radimo. Dok se ne raširi ta nevidljiva stranka ljudi pravih i koji misle i koji se ne boje kad treba dati dokaz istini i javno, svaka vidljiva organizacija nam nije dovoljna.

To je nastojanje, da se približi «kraljevstvo božije na zemlji» da se ustoliči vlada dobra, istine i pravednosti nad zlom, da svugdje odlučuje moral i red da se potpuno i kod svih oživotvori zaključak Washingtonske deklaracije: «Sile tame poslužile su da dođe do pobjede svjetla — nastaje željkovani vijek čovječanstva. Vjerujemo u demokraciju, vjerujemo u slobodu — u slobodu sve veću i veću.»

Tako se ispunila želja Tyršova, da se za najboljeg brata smatra onaj, koji je najviše nezadovoljan s postojećim, ali ne nezadovoljan samo praznom riječi, nego koji radi za to što mu nije dosta ono što postoji, što hoće više i bolje.

Nije zaista bilo brata, koji je bio više nezadovoljan, koji je više razbijao stare forme i preživjele stvari, koje su se na oko činile dobre, čak svete, na koje se niko ne bi usudio da digne ruku, nego što je to bio dr. Tomaš Masaryk i on je sad naš prvi brat, koga se sjećamo s poštovanjem, ljubavlju i zahvalnošću.

Predsjedniku oslobodiocu dr. T. Masaryku mnogo napretka, mnogo godina i zdravlja za daljni blagosloveni rad i život.

E. Gangl: ***Otvoritveni govor brata staroste
na VI. glavni skupščini JSS. v Brodu na Savi***

Braćo i sestre!

Vas, delegate naših sokolskih župa, koji ste došli jučer i danas u Brod na Savi, da sokolskim žarom i zreloom uvidavnošću suradujete na rešenju zadaća VI. glavne skupštine Jugoslovenskoga sokolskoga saveza srdačno pozdravljam!

Zborujemo na Savi, koja srče sile svoga života iz samih hridinastih grudi naših planina, nad kojima caruje naš časni otac Triglav i svo-

jim ledenim vrhovima slobodno i ponosno gleda u našu prošlost, u našu sadašnjost i u našu budućnost. Naša se Sava ispod Triglavskoga pogorja preleva sve to jačom silom i snagom po našoj zemlji i velikom pesmom svojih zelenih valova pozdravlja i buđi u život naša sela i naše gradove i kao ogromna žila tvornosti i plodovitosti napaja i oživljava naše ravnine, dogod se njezina sjajna gladina ne ukrasi odsevom lepote naše prestolnice — Beograda! Tu izriga svoju silu u Dunav, koji s njom pomladen i podignut u rečinu ponosno kreće proti ušću. Kako su bili davno i nedavno onde okrvavljeni ti valovi, tako se danas srebrno i blistavo žare pod krilima Beloga orla, koji nad ovom zemljom i nad ovima vodama pobedonosno kruži u silnim zamasima svojih krila, opkoljen i večno verno praćen od nebrojnih jata sivih Sokolova.

Eto vam žive slike našega sokolskoga života, koje je poteklo iz jednoga srca severne slovanske zemlje, razlilo se i razmahalo po čitavome slovanskom svetu pa također zagrlilo i oplodilo i našu Jugoslaviju svojom silom i blagodarnošću! Blagoslivano od naše odanosti i od naše zahvalne ljubavi veliko sree Miroslava Tyrša, u kojem je nikla čudotvorna moć sokolske ideje — to ogromno skladište našega slovanskoga bratstva i slovanske tvornosti, koje nas čini ponosnima i jakima da nam je tudi i mrzak svaki pojam bojazni i bezufanja, i u nama diže sve to više osećaj borbenosti, napretka i ljubavi do slobode!

Svestan, da neprestano rastu sokolske moralne i fizičke sile našega naroda, šaljem s ovoga mesta bratske pozdrave svoj onoj našoj braći i sestrama gdegod oni živeli izvan naših državnih granica na našoj zemlji a u teškim sponama ropstva i nepravde! Tlači ih k tlima gorki udes, što im ga donose geslo nemorala, da ide sila pred pravdom. Ta njihova žalosna kob neće biti trajna. Ili pravda jest ili nije! A pošto znamo da opstoji, opstoji pravda također i za nje, pa što tamnija je noć to ćemo radosnije pozdraviti beli dan, koji će nam doneti rujna zora. Braćo i sestre po krvi, jeziku i mišljenju, mi vas ne ćemo zaboraviti, mi samo čekamo dan i čas, kad bude dozorela naša žetva! Bratsko vam pozdravlje!

A moja pozdravna reč neka se sada združi sa šumom zelenih čempresa i neka se skloni prvom eveću, koje baš sada niče na svežim mogilama braće i sestara, koji nas ostaviše minule godine. Njihovo sokolovanje palo je u dubine crne jame, njihova mila lica uvrštena su u galeriji slika, što je mi svi nosimo u našim dušama. Iz duge vrste naših dragih pokojnika dižem tri imena, koja se žare u sokolskoj povesnici: brat dr. Božo Vinković, brat dr. Franjo Rosina i severni naš brat Jan Machal. Učinili su zadaću svoga života u vernoj službi svoga naroda i Sokolstva. Mrtvi su pali u zemlju, živi su ostali u našoj uspomeni. Svima koje sam spomenuo i koje nisam: Večnaja pamjat! Slava im!

Naš Stanko Vraz peva svakomu od njih:

Do njega položite
još i mač dno groba,
da se mača хватит
može u ono doba,

kada duhne vetar,
braću misao jedna
složi, da se stresu
robovanja bedna!

Vama pako braćo, kojima je odbor Jugoslovenskoga sokolskoga saveza na svojoj prošloj sednici u Ljubljani suglasno dosudio saveznu plaketu u priznanje za vaš sokolski rad, izručam sada to naše jedino i najviše odlikovanje. Brate dr. Lazare Care, ti časni naš starino plemenita, kristalnočista sokolskoga značaja; brate dr. Lazo Popoviću, ti naš Sokole filozofe, koji kao sijač veličajne sokolske misli stupaš ti naš narod i režeš u plodnu zemlju duboke brazde spoznanja; med naš narod i režeš u plodnu zemlju duboke brazde spoznanja; brate Dragutine Šulce, ti naš neumorni sokolski vođa i učitelju, komu se sve životne sile iscrpljuju u sokolskom radu; brate Miroslave Vojinoviću, grano bratske česke zemlje, koji si uzrasao i razvio se na jugoslovenskim tlama do plodonosnog trudbenika — svi primite moje bratske pozdrave i čestitanja uz srdačnu želju nas sviiju, da bi se još dugi niz godina radovali tome vidljivome znaku naše ljubavi i odanosti! Budite nam svima, osobito našoj mladoj generaciji, primer i uzor pravih Sokola i nacionalnih muževa, kojima je Sokolstvo svrha i zvanje života! Zdravo!

A sada ti, dragi naš brate Vincencije Štěpaneku, koji prihrliš vazda među nas, kad se sakupimo na ozbiljan rad, budi pozdravljen bratskom rečju, koju crpam iz dubine svoga srca! Pozdravljena neka je po tebi silna tvoja organizacija, koja te poslala amo da se u tvojoj nazočnosti obnovi i potvrdi naša bratska zakletva: Vernost za vernost! Brate Štěpaneku, koji tvom simpatičnom naravi i dubokim razumevanjem naše bratske solidarnosti i slovanske uzajemnosti činiš živi vez između slovenskoga sokolskoga severa i slovenskoga sokolskoga juga tebi ne izručam danas saveznu plaketu, nego ću ti je doneti u Prag kad dodemo s vama k otvorenju Tyršova doma. Za danas neka ti bude dosta naš bratski pozdrav: Na zdar!

Braćo i sestre!

Za današnju glavnu skupštinu pripravilo je starešinstvo i Tehnički odbor JSS. svu građu, da zborujemo lakše i uspešnije. Starešinstvo nema uzroka da išta prikriva. Naše stanje leži pred vama razgrnuto u nepatvorenom obliku. To je potrebno, jer se moramo upoznati, ako hoćemo da svoj rad ocenimo bratskom iskrenošću i objektivnošću. Savršenosti u sokolskom životu uopšte nema; odstranjajući pogreške prošlosti spoznavamo svoje sile i sposobnosti, usavršujemo se, odstranjujemo sve nedostatke i razvojno napredujemo. Iz izveštaja pojedinih funkcionara moći ćete zaključiti koliko je potanjega rada bilo što su ga izvršile naše jedinice, župe i savez; moraćete konstatovati napredak u svakoj grani opsežnoga telesno-uzgojnoga i moralno-uzgojnoga našega sokolskoga rada. Danas znamo što jesmo, kakvi jesmo i što hoćemo. Pre svega treba da se trsimo da se rešimo materijalnih poteškoća, koje nas more i sprečavaju naš jači napredak, i kada radosno pokazujem na zaista idealnu požrtvovnost pojedinaca, što su je dosada pokazali u velikoj meri, moram da apeliram na svest, odgovornost i darežljivost sviiju, ako hoćemo da nam bude na narednoj glavnoj skupštini moguće da konstatujemo činjenicu, da je sanacija našega finančnoga pitanja sretno svršena.

Ali pre nego predemo na dnevni red same skupštine, učinit ćemo svoju patriotsku dužnost i setiti se smernom odanošću prvoga našega

državljana i predstavnika naše samostalnosti i slobode, Njegova Veličanstva kralja Aleksandra I., koga s ponosom imenujemo svojim sokolskim bratom. Tomu junačkomu potomku blagopokojnoga kralja Petra Osloboditelja i Njegovu kraljevskomu domu naš bratski pozdrav! Zdravo!

Predlažem da naša skupština otpošalje Njegovu Veličanstvu kralju ovu brzojavku: Današnja glavna skupština Jugoslovenskoga sokolskoga saveza u Brodu na Savi odano pozdravlja Vaše Veličanstvo i uzvišeni kraljevski dom uveravajući ga o svojoj bratskoj ljubavi i vernosti što ih naša srca gaje do našega kraljevskoga sokolskoga brata. Živeo junački rod Karadorđevića! Zdravo!

Braća Čehoslovaci slavili su 7. ovoga meseca 75godišnjicu narodenja prvoga prezidenta svoje republike. Prosvetni odbor JSS odredio je, da se tom prigodom prirede po našim društvima primerne spomenske svečanosti. Prezident Masaryk je osoba, koju je knjiga povesnice upisala već u svoje stranice. Realizovao je svome narodu samostalnu državu, pomogao je sagrađiti našu slobodu. Prezident Masaryk vodi u sjajnu budućnost naš savezniški narod, on stoji oduševljeno i ponosno u sokolskim redovima. Mi toga odličnoga državnika i svoga sokolskoga brata iskreno pozdravljamo i šaljemo mu sa skupštine brzojavni pozdrav: Glavna skupština Jugoslovenskoga sokolskoga saveza u Brodu na Savi čestita gospodinu prezidentu za 75godišnjicu narodenja i šalje ustanovitelju savezne države i svome sokolskome bratu bratske pozdrave. Zdravo!

Uveren sam, da ću učiniti po srdačnoj želji nas sviju, ako predlažem neka se brzojavnim pozdravom setimo Češkoslovenske Obce Sokolske: Jugoslovenski sokolski savez, sakupljen po delegatima svojih župa na VI. glavnoj skupštini u Brodu na Savi, šalje bratske pozdrave uz ponovno uveravanje o savezništvu i vernosti. Neka živi na kerist naših naroda slovanska sokolska uzajemnost! Zdravo!

Na našem drugom saboru u Zagrebu niklo je prvo seme, iz kojega će izrasti Slovanski sokolski savez. Uz tu akciju su surađivali u odličnoj meri i braća Poljaci, i znamenja kažu, da ćemo u dogledno doba doći do ustanovne skupštine SSS. Zato je umesno, da se brzojavnim pozdravom setimo i braće Poljaka (Zwiazek Sokolstva Polsce — Varšava): Jugoslovenski sokolski savez šalje sa svoje glavne skupštine Poljskomu Sokolstvu bratske pozdrave radosno očekujući ustanovljenje Slovanskoga sokolskoga saveza. Zdravo!

I konačno pozdravimo braću Ruse, koji skupljaju u Sokolstvu svoje sile, i ljubavi čeznući neprestano za novom dobom svoje nesretne domovine (Sojuz ruskago Sokolstva zagraničnago — Prag): Jugoslovenski sokolski savez sa svoje glavne skupštine pozdravlja zagranično rusko Sokolstvo želeći uskrснуće i sreću ljubljenoj im domovini! Zdravo!

Bratje in sestre!

Naša VI. glavna skupščina se vrši na teritoriju osiješke sokolske župe, kjer je imel čas-lečnik najdalje obilo posla, da je prekril boleče rane nesporazumevanja med brati, da je končno razčistil razmere do ustaljenosti in ustvaril pogoje našem ušpevanju in napredovanju.

Kakšno bo poslej naše sokolsko življenje v tej župi, to je odvisno od nas samih, od našega dela in od našega udejstvovanja v mestu in na selu med našim narodom, kakor smo vobče v vsem savezu v prvem redu mi sami svoje sreče kovači. Naj nam bo prva zapoved naše sokolske samozavesti, našega ponosa in naše časti ta, da se moramo najprej in najbolj naslanjati sami na sebe, iskati v sebi sveže, ustvarjajoče in vse zapreke odstranjajoče moči ter biti in ostati zvesti sami sebi, da dozorimo do veljave in sile, ki jo domovina od nas zahteva in jo njena bodočnost od nas potrebuje! In kamor stopi jugoslovanski Sokol, tam stoj in tam ostani! In naj padejo vsi, on ne sme pasti! A kadar bi moral pasti, naj pade zadnji, da s svojo srčno krvjo blagoslovi grobove vseh in da zadnji trepet umirajoče svoje duše izlije v poslednji vzdih: Domovina! —

Osiješka župa si je nadela ime «Strossmayer». S polno pravico! Ne daleč odtod — tam, kjer naše bratsko društvo sokoluje v Djakovu, spi nezdravni sen veliki pokojnik, Jugosloven vladika Josip Juraj. S čisto dušo in plemenitimi dejanji je bil učenik bratovske ljubezni, ki vse sodi po resnici in vse odpušča, ki izravna globeli sovraštva in privaja sinove in hčere iste krvi na materine grudi, kjer je začetek in konec sreče njene dece!

Bratje in sestre, ravnajmo se vsi po sijajnem zgledu tega znamenitega in slavnega sina naše zemlje, bodimo med svojim narodom nosilci in širitelji bratstva, glejmo, da bomo jugoslovanski Sokoli vedno živa mladika slovanskega Sokolstva, ki se s fizično in moralno kvaliteto bratskih plemen bori za prvenstveno mesto v vsem kulturnem svetu! S Sokolstvom k pravici, s pravico k svobodi! Pravica je moč, ki premaga kovarstva in nasilja vsake podle, samopašne, robotske in izdajalske duše! Vse za domovino, vse za edinstveno in nedeljivo Jugoslavijo!

In čujmo Jovana Hranilovića, kaj nam govori njegova beseda:

Oko nas su silniji i jači
izginuli u viekova tnini,
a nas evo do današnjeg dana
u toj miloj našoj otačbini!

Vam vsem, bratje in sestre, bratski pozdrav! In preidimo na sokolsko delo! Zdravo!

Dr. Riko Fux:

Več sokolske vzgoje!

Ni človeka, ki bi ne bilo v njem vsaj drobca in odseva lepote! To vzgajajmo, to negujmo, da v njenem sijaju zatone, kar je slabega v človeku.

G angl.

Razvoj organizacije jugoslovanskega Sokolstva po vojni je bil hiter in velik. Število članstva je raslo od leta do leta. Ustanavljali smo nova društva in nove župe ter ustvarili s tem temelje današnji organizaciji. Toda sami sebe bi varali, ako bi živeli še nadalje v prepričanju, da je izvršeno s tem glavno in najtežje delo. To delo pride

šele sedaj na vrsto, ko je organizacija ustaljena in je dobila z II. našim saborom gotovo smer za daljšo bodočnost.

Sokolstvo je vzgojna organizacija. S Sokolstvom je hotel Tyrš povzdigniti svoj narod telesno in duševno ter ga usposobiti za tekmo z drugimi narodi. V Sokolstvu torej ne delamo samo za prospeh posameznika ali posameznega stanu ali politične stranke, temveč delamo v prospeh vsega naroda. Sokolstvo je v službi naroda in od ustanovitve svobodne narodne države tudi v službi države. Iz tega razmerja napram narodu in državi izvirajo stremljenja Sokolstva za gojitev takih lastnosti posameznikov, ki jih zahtevata od svojih članov narod in država za svoj ugoden razvoj.

Sokolska organizacija ima veliko število članov ter je s tem, da je pridobila toliko število pripadnikov, ki priznavajo njena načela, prevzela tudi nalogo, da to članstvo vzgoji po svojih sokolskih načelih. V vsakem posamezniku moramo sokolsko zavest poglobiti, vzgojiti moramo v vsakem lastnosti, ki jih zahteva Sokolstvo od vsakega svojega člana.

Spor za prvenstvo telesne ali duševne vzgoje v Sokolstvu je rešen z združenjem obeh teh edinic sokolskega dela. Ako govorimo deljeno o telesnem in duševnem razvoju, ni s tem rečeno, da sta telesni in duševni razvoj dva ločena pojavi, na katere gledamo s popolnoma različnih stališč. O tem smo si na jasnem. V zdravem telesu zdrav duh! — Sokolstvo pomeni npravno in telesno poplemenjenje, je torej eno življenje, ena moč, eno Sokolstvo!

Naše vzgojno delo si moramo urediti po gotovem sistemu. Zavedati se moramo, da nam je predvsem potrebno dobrih vzgojiteljev, ki imajo vse pogoje za to delo. Dandanes zahtevamo za vsako delo strokovno izobraženih delavcev, tembolj moramo zahtevati strokovne izobrazbe pri onih, ki jim je poverjena vzgoja našega članstva. Razni nastopi bodisi društev, žup ali saveza nam dokazujejo, da moremo v tehniškem oziru zaznamovati velik napredek, pri vsem tem se pa vendar ne otresemo vednih tožb, da nam primanjkuje izobraženih vaditeljev. Nastopi dobrih telovadcev nam pogostokrat dokazujejo, da so uživali samo telesno vzgojo. Toda že zgled na njih nam je jasen dokaz, da to nikakor ne zadostuje, ker vsak dober telovadec ni samo zaradi tega tudi že dober Sokol.

Številni prednjaški zbori in nadvse požrtvovalni prednjaki zdržujejo to vzgojno delo dostikrat z nadčloveškimi napori. Občudujemo to njihovo požrtvovalnost, toda kolikokrat se lahko prepričamo, da je rezultat uspehov v primeri s to ogromno požrtvovalnostjo le malenkosten. Od vseh telovadcev in istotako od naraščaja ostane vzlic temu delu, ki smo ga prej omenili, le majhen odstotek vseh obiskovalcev telovadbe veren sokolskim načelom ter jih tudi izpolnjuje. Vzroke moremo iskati predvsem v tem, da si znamo pridobiti veliko število onih, ki obiskujejo redno in vestno telovadbo, ne vzgojimo si jih pa v sokolskem duhu ter jim ne nudimo zadostne ali pa nobene pomoči pri iskanju sokolskih resnic.

Koliko imamo prednjakov, telovadcev in članov, ki poznajo Tyršev in Fügnerjev življenjepis in njiju dela? Koliko imamo takih,

ki poznajo sokolsko zgodovino? Kdor pa ne zna, kdo sta bila Tyrš in Fügner, tudi ne ve, kaj sta hotela in zakaj obstoja Sokolstvo. Koliko imamo članov, ki poznajo celoten ustroj naše sokolske organizacije, razmerje društev napram župam in savezu? Ako članstvo tega ne pozna, tudi ne more pojmiti veliki pomen te organizacije, in vsi sklepi žup in saveza, vse njih delo in vsi njih napor postajajo iluzorni. In ravno to nerazumevanje idejne strani naše organizacije se kruto maščuje nad Sokolstvom. Običajno govorjenje o rodoljubju, se kruto maščuje nad Sokolstvom. Običajno govorjenje o rodoljubju, o delu za narod in državo je brezpomembno in navadnim ljudem nerazumljivo, ker ga slišijo tudi pri drugih podobnih organizacijah. Ravno to nerazumevanje je vzrok, da stavljajo Sokolstvo v isto vrsto z drugimi nacionalnimi in športnimi organizacijami, in ravno to je vzrok, da smatrajo prehod iz ene organizacije v drugo za lahkoto, in to je vzrok, da član sokolske organizacije posveti vse svoje delo eni teh drugih organizacij. Vsem tem ostane nerazumljivo naše bratstvo, naš demokratizem, ki uči ljubezen in nikdar sovraštvo, ki vzgaja in nikdar ne izločuje, ki ima v mislih ves narod in ne samo posamezne stranke in stanove; nerazumljiva jim ostanejo naša načela duševne in telesne vzgoje in nerazumljivo jim ostane sploh naše tiho delo — brez koristi in slave.

In ravno tu je treba zastaviti v bodoče vse naše moči, ako si hočemo vzgojiti članstvo, verno sokolskim načelom. V prvi vrsti moramo skrbeti za vzgojo dobrega vaditeljstva, ki mora postati strokovno naobražen vzgojitelj našega celokupnega članstva in naraščaja. Vzgoje prednjakov ne smemo prepuščati pridnosti posameznika in samovzgoji. Prosvetni odbori v društvih imajo tu hvaležno polje za lepo delo. Roko v roki s prednjaškimi zbori v posameznih društvih je prosvetnim odborom omogočeno vzgojiti, oziroma pripraviti vsako leto lepo število vaditeljev, ki bodo društvu na razpolago, tako da ne bo nikdar prišlo v položaj, da nima namestnika za odhajajočega društvenega načelnika. S prirejanjem stalnih idejnih šol v društvih se uvede v pojmovanje Sokolstva članstvo, ki ne obiskuje telovadnice in ki nima toliko stikov z vaditeljstvom. Članstvo, ki pohaja telovadnice, mora zapustiti telovadnico popolnoma vzgojeno v sokolskem duhu, ker le na ta način si ustvarimo člane naše organizacije, ki bodo v resnici Sokoli.

Kakor pri članstvu, istotako moramo posvečati vzgoji naraščaja še večjo pozornost. Ne smemo dopuščati, da bi tako velik odstotek naraščaja v poznejših letih zapuščal ali zanemarjal sokolske vrste, ker sicer je vse požrtvovalno delo brezuspešno.

Vzgoja je težka in zahteva požrtvovalnosti od vsakega posameznika, lahka je pa vsakemu, kdor jo izvršuje z ljubeznijo do stvari same. V vzgoji pa vpliva ljubezen največ s tem, da verujemo v dober uspeh in dobro bodočnost onih, ki jih vzgajamo, in da jim s tem prepričanjem vlivamo v njihova srca samozaupanje, vero v lastno moč in vero v narodovo bodočnost.

In ljubezni do stvari same v Sokolstvu ne pogrēšamo, zato pa vestno izpolnjujemo vzgojno nalogo, ki bo naše delo ovenčala z uspehi trajne vrednosti in veljave.

Iz češkoslovačkog Sokolstva.

Sve misli sokolske upravljene su već sad budućem sletu. Radost za slet prenosi se od župe župi, od društva društvu, raste interes za slet a sednice na svim stranama počinju rad za slet. Slet je zato na dnevnom redu svih proletnih sjednica svih foruma naše organizacije. Sletu je posvećena cela sednica župskih načelnika, kako će Vam sigurno još detaljnije javiti brat načelnik Ambrožić, koji je učestvovao na toj sednici, da bismo radili rame uz rame na zajedničkom delu.

Radi organizacionih potreba umetnuti su samo izbori, što je na dnevnom redu svih ovogodišnjih proletnih sjednica i izbor natjecatelja u odelenje za Strasbourg.

Zalosna epizoda, ne male važnosti, bio je proglas biskupa Vojtačkaka, kome je presjedništvo ČOS. dostojno odgovorilo na zadovoljstvo sviju posebnim pismom celome Bratstvu. — Radosno i sa zahvalnošću sjetili smo se 75. rođendana brata prezidenta Masaryka, a za pouku članstva izdana je posebna brošura iz pera br. J. Pelikana (dr. T. G. Masaryk a sokolský program), koja je odmah prve nedelje doživela drugo izdanje a danas već peto. 45 braće učestvovalo je u naročitom seminaru govornika za proslavu presidentovog rođendana, što ga je priredilo udruženje naprednih društava.

Svečanostni odbor sletski posvetio je u poslednjoj svojoj sednici pažnju ustanovljenju odbora i planu za sletišta na Strahovskim majdanima. Zaključeno je, da se izdaje Sletski Vesnik kao prilog Sokolskom Glasniku. Potvrđena je redakciona komisija Sletske Spomenice braća: Mašek, Hiller, Pelikan, Novak, koja ima da se postara, da na vreme prikupi sav potrebni materijal.

Predsedništvo vaspitnog zbora sprema od 9. do 11. aprila školu (izvanrednu), da se u njoj čvrsto i jedinstveno odrede smernice novod rada, što ga je predvidio VII. Sabor (Valný Sjezd), da se zagarantuje naročito jedinstven postupak, dalje će se prodiskutovati postupak pri proslavama Husovim i rad prosvetnih odseka na pripravi članstva za VIII. slet svesokolski.

Kongres funkcionara, koji se sprema u dane otvaranja Tyršova doma treba da ima ove referate: O značenju češkoslovačko-jugoslovenskih veza. Vaspitanje funkcionara. Vaspitanje novih članova. Propaganda. Opšta statistika. Matrike i katastar. Znanstvena statistika. Za referate će biti zamoljena braća: dr. Fux, Štěpanek, Liska, Ant. Krejčí, Hrbač, Schwarz, Šorm, Švajgar dr. Mraz, dr. Bukovsky.

Br. Švejnost izrađuje spomen-novac za svečanost.

Lužički odbor ČOS. priredio je u februaru jednonedeljnu školu, u kojoj je učestvovalo 20 braće i sestara iz Lužice, što će biti svakako temelj daljem poletu tamošnje sokolske stvari.

Bioskopski odbor ČOS. staraće se za filmove za sokolske bioskope, čime će dobiti uticaj i na izbor. Za tu akciju prijavilo se 45 sokolskih bioskopa.

Sokolsko društvo v Hranjicama u Moravskoj ostavio je za uvek njegov starašina br. V. Jonaš i testamentom poklonio celo svoje imanje 1,000.000 Kč za gradnju sokolane. Divan primer sokolskog bratstva.

Antonin Benda, Praha.

*

Verna slika mnogih naših članova. U stručnom organu francuskih gimnasta naišli smo na noticu, kojom u ironičnom tonu objavljuje sledeće «savete»: izvadene iz nekog američanskog lista: 1.) Ne učestvuj nikad u sednicama i sastancima članova. 2.) Ako već učestvuješ, onda gledaj barem da zadocniš. 3.) Kritikuj rad odbora i članova. 4.) Ne primi se nikad koje funkcije, jer

lakše je kritikovati nego štogod učiniti. 5.) Pokaži, da se ljutiš, ako nisi izabran u koji odbor, a ako si izabran, onda nemoj dolaziti na sednice. 6.) Ako te pitaju za tvoje mišljenje o kojemu predmetu, ti reci, da nemaš ništa da primetiš. Ali nakon sednice kaži svima, kako bi trebalo učiniti. 7.) Ne čini nego ono što je neophodno potrebno, ali ako kompetentni članovi pokažu nešto inicijative u nameri da potpomognu organizaciju, onda deri se na sve grlo, da je to samovoljno i da se na čelu društva nalazi banda autokrata. — Na žalost ima i kod nas mnogo članova, koji se ravnaju prema gornjim pravilima!

Za 47. zlet francuskih gimnasta, koji će se vršiti o duhovima o. g., vlada veliko zanimanje, sudeći prema pisanju stručnog lista «Le Gymnaste». Ovaj list u svakom svom broju donosi slike Strassburga i Alzacije i opise alzaških pokrajina, običaja i tamošnjeg naroda, i pravi veliku propagandu za slet, upirući se naročito na patriotske motive, ta ova je pokrajina nakon 50-godišnjeg nemačkog ropstva tek svetskim ratom vraćena Francuskoj. U jednom od poslednjih brojeva objavljene su vežbe za natecanja pojedinaca I. i II. kategorije. Te vežbe po prilici odgovaraju našim vežbama za prvenstvo i za viši razdel. Vršiče se u sledećim granama: preča, ruče, karihe, konj u šir s hvataljkama, skok preko konja uzduž, prosta vežba, skok motkom (2:40 m), skok u vis zaletom (1:45 m), bacanje kugle (sa obe ruke 17 m), trčanje (100 m 11 sekunda). Pored tih utakmica vršiče se i atletske, streljačke i druge utakmice, pa i posebne utakmice za starije članove (veterane). Dosada se prijavilo 877 društava. Prijavili su se i braća Česi sledećim pismom priređivačkom odboru: «Draga gospodo i drugovi! Primili Vaš laskav poziv za 47. slet u Strassburgu, na čemu Vam najlepše zahvaljujemo. Produžujući naše odavna prijateljske veze sa našim francuskim, primamo radosno poziv na ovu novu patriotsku manifestaciju, tim više, što će se ona vršiti u zemlji, koja se je preko pola veka patila pod stranačkim jarmom i tek nedavno vraćena svojoj domovini. Učestvovaćemo kod Vaše svečanosti sa najvećom radošću i u što većem broju, da Vam dejstveno dokažemo naše prijateljstvo i našu odanost zajedničkoj stvari. Primite, dragi drugovi, izraz našeg iskrenog prijateljstva. Nazdar! Dr. Scheiner, predsednik; dr. Heller, tajnik.»

KNJIŽEVNOST

Strokovna.

Jugoslovenska sokolska matica v Ljubljani je izdala 236 strani obsegajočo knjigo v žepni obliki **Vežbe za deco in slovarček sokolskih telovadnih nazivov**. Iz češčine prevedel Ivan Bajželj. Knjiga obsega 19 telovadnih ur, kakor pove naslov, za deco. Primeri so dobri in priporočljivi tako za sokolske prednjake, kakor za šolske učitelje. Dobro je storil br. Bajželj, da je knjigi pridal slovarček telovadnih nazivov; knjiga je pisana v slovenščini, toda baš na podlagi tega slovarčka z malim trudom lahko uporabljajo knjigo tudi vsakdo, ki mu je poznana hrvatska ali srbska terminologija. Slovarček ima slovenske, hrvatske, srbske in češke nazive. Z dodatkom čeških nazivov je brat pisatelj dal tudi nekoliko prilike za to, da si naši prednjaki lahko pomagajo pri seznanjanju s češkoslovaško terminologijo.

Tekmovalni red JSS sprejet na seji zbora župnih načelnikov dne 1. novembra 1924. Izdal tehnički odbor JSS. — Knjiga obsega 79 strani ter je razdeljena v petnajst poglavij: I. Občne določbe. — II. Sodniki. — III. Priročbe in prizivna komisija. — IV. Orodje in oprema tekmovališča. — V. Tekma vrst. — VI. Tekma za prvenstvo. — VII. Tekma v šesteroboju. — VIII. Posebne tekme. — IX. Tekme v narodnih in drugih igrah. — X. Tekme v nasto-

pih na odru. — XI. Posebne določbe za tekme članic. — XII. Posebne določbe za tekme žup. — XIII. Posebne določbe za tekme društev. — XIV. Tekme v okrožjih. — XV. Dodatne določbe.

Sokolšč. Broj 3. Vsebina: I. B.: U spomen i za uzor. — Ivanko Bendiš: Sokolskom naraštaju. — Dr. F.: Dr. T. G. Masaryk. — A. D.: General telovadi. — Brat Leo Štukelj u Finskoj. — Jovan Udicki: U Sokole! — Sokolski rad povećat će naše redove. — J. Jeras: Zgodovina telovadbe. — A. Perič: Proste vaje za žensko deco. — Dopisi. — Glasnik. — Priloga Naša radost prinaša: E. Gangl: Pesem najmlajših. — Ilo: Čigava je dežela ta? — G.: Tyrš in Fügner (s sliko). — Nikola Došenović: Dačići-Sokolčići. — Iz češčine I. B.: Skrivnost. — G.: Ančica. — Zabava. — Uganke.

Vestnik gorenjske sokolske župe. Štev. 1. Izšel dne 4. marca 1925. — Nov župni vestnik, ki ga urejuje br. dr. Lj. Kuščer. — Urednik navaja v uvodnem članku program župnega vestnika ter pravi, «da bo to res vestnik svoje župe, toda v nobenem oziru ne bo moglo župno glasilo čitateljem nadomestiti naših osrednjih listov, Sokolskega glasnika in Sokoliča — nasprotno: podprli bomo z vsemi močmi prizadevanje po razširjenju sokolskega tiska.» Kakor napoveduje, tako prinaša list poročila o občnem zboru župe, o njenem manjšinskem delu, o sejah župnih organov in o občnih zborih društev. Gradiva dovolj in zanimivega za župno glasilo. Tako župno glasilo bi morala imeti vsaka župa.

Sokolski vestnik župe v Mariboru. Leto III. štev. 1. — Vsebina: † Dr. Franjo Rosina. — M. Kovačič: Po volitvah. — Br. dr. Ljudevit Pivko narodni poslanec. — Poročila za občni zbor. — Izposojevalni red za župno strokovno knjižnico. — Drobne vesti.

Sokolski Vjestnik župe zagrebačke. God. IV. Br. 1. i 2. — L. V. Kostrenčić: Brat Ljudevit Pivko. — Dr. Laza Popović: Misli iz prošlosti. — Sokolstvo, narod, država i politika. — S. Vrdoljak: Uz harmonički odgoj duha i tela do obnove današnjeg čoveka. — P. H.: Bacanje lopte. — Dušan M. Bogunović: Zaslužni sokolski radnici: Miroslav Vojinović, Fran Lhotsky, Velimir Popović. — Sokolstvo i državno ujedinjenje. — Karel Novák: Ustrajte braćo! — Franjo Malin: Soko nekad i sada. — Jos. Prohaska: Vežbe puškom. — Župski glasnik. — Jugoslovensko sokolstvo. — Slavensko sokolstvo. — Razno. — Sokolska kronika. — Sokolska štampa. — Broj 3. — D. M. Bogunović: Sokolstvo i narodni poslanci. — Franjo Malin: Jugoslovenstvo. — V. Manakin: Ruski soko i njegova zadaća u inostranstvu. — P. Vitković: Naše državno ujedinjenje. — D. M. Bogunović: Zaslužni sokolski radnici: Dr. Vladan Đorđević, Ivan Bajželj. — Godišnja skupština sokolskog društva 1. u Zagrebu. — Župski glasnik: Jugoslovensko sokolstvo. — Slavensko sokolstvo. — Razno. — Sokolska kronika.

Sokol. Glasilo sokolskog društva u Virovitici. God. II. Broj 1.—2. Na početku godine. — Križevački Sokol. — Uprava sokolskoga društva u Virovitici. — Župa Bjelovar. — Župa Strossmajerova Osijek. — Naš rad u prošloj godini. — Iz uprave.

Tehnički odbor sokolske župe Mostar izdao je **Sokolske vežbe za III. župski slet 1925.** Uredili P. Čolić i L. Houškova.

Tehnički odbor Bačke sokolske župe Novi Sad izdao je **Vežbe propisane za sokolska društva Bačke sokolske župe.**

Československa Obce sokolska je izdala 12. zvezek zbirke sokolskih predavanja: Jan Pelikán, Dr. T. G. Masaryk a sokolský program. Prevod prinesemo v «Jugoslovenskem Sokolu».